

Anne Rosenqvist

YSTÄVYYSSUHTEIDEN YLLÄPITÄMINEN HAKUNINKODOSSA

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosiaalipalvelujen ohjaus

2012

YSTÄVYYSSUHTEIDEN YLLÄPITÄMINEN HAKUNINKODOSSA

Rosenqvist, Anne
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaalipalvelujen ohjauksen suuntautumisvaihtoehto
Toukokuu 2012
Ohjaaja: Kumpulainen, Pasi
Sivumäärä: 21
Liitteitä: 4

Asiasanat: Ystävyysuhteet, ihmissuhteet, kehitysvammaisuus

Opinnäytetyön tarkoituksena oli järjestää kaksi ystävätapaamista Hakuninkotoon, kehitysvammaisten asumisyksikköön Harjavaltaan. Ystävätapaamisten avulla oli tarkoitus elvyttää ja ylläpitää asukkaiden vanhoja ystävyysuhteita sekä luoda ystävätapaamisista pysyvä käytäntö Hakuninkotoon.

Opinnäytetyö toteutettiin projektiluontoisena ja sen tarkoituksena on kuvata kehitysvammaisten ystävyysuhteita ja ystävätapaamisten järjestämistä. Projektin toiminnallisena osuutena oli kaksi ystävätapaamista joiden rakenteesta ja suunnittelusta kerrotaan työssä enemmän.

Opinnäytetyön teoriaosuus koostuu kehitysvammaisuuden määrittelystä, hyvän elämän ja integraation sekä elämänhallinnan ja ystävyys- ja kaverisuhteiden määrittelmästä. Teoriaosuuksessa kerrotaan myös aikaisemmista projekteista kehitysvammaisten ystävyysuhteisiin liittyen.

Projektin tuloksena toteutettiin kaksi ystävätapaamista joita järjestetään Hakuninkodossa edelleen ja asukkaiden yhteydenpito ystävätapaamisissa käyneiden ystävien kanssa lisääntyi. Ystävätapaamiset järjestettiin Hakuninkodossa mutta tulevaisuudessa suunniteltu järjestettävän myös jonkun toiminnan yhteyteen, esim. grillaus tai leirit.

KEEPING UP THE FRIENDSHIPS IN HAKUNINKOTO

Rosenqvist, Anne
Satakunta University of Applied Sciences
Degree programme in social services
Specialisation in management of social services
May 2012
Supervisor: Kumpulainen, Pasi
Pages: 21
Appendices: 4

Keywords: Friendships, relationships, mental retardedness

The purpose of this thesis was to organize two friendmeetings to Hakuninkoto, sheltered home for disabled persons in Harjavalta. With the friendmeetings was intention to refresh and keep up the residents long-standing friendships and create a permanent convention of these friendmeetings to Hakuninkoto.

This thesis was executed as a project and its purpose was to represent the friendships of disabled persons and arrangement of the friendmeetings. Functional part of this thesis was to organize two friend meetings which structure and planning are explained later in this thesis.

The theoretical part of this thesis consists of definition of mental retardedness, definition of good life and integration, and definition of friendships and relationships. In this theoretical part is also told about previous projects concerning the friendships of disabled persons.

As a result of this project two friend meetings were executed and which still are organized in Hakuninkoto. Resident's communication with those friends who participated in friend meetings was increased. Friendmeetings were organized in Hakuninkoto but in future it could be organized in touch of some action, a barbecue or a summercamp for example.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	KEHITYSVAMMAISEN YSTÄVYYS- JA KAVERISUHTEET.....	6
2.1	Kehitysvammaisuuden määritelmiä.....	6
2.2	Integraation ja inklusion avulla osallisuutta yhteiskunnassa.....	7
2.3	Kehitysvammaisen ystävyysuhteet.....	8
3	AIKAISEMPIA PROJEKTEJA.....	10
4	KEHITTÄMISTYÖ OPINNÄYTETYÖNÄ.....	11
4.1	Projektissa keskeisiä asioita.....	11
5	YSTÄVÄTAPAAMISTEN TOTEUTUS.....	13
6	PROJEKTIN ARVIOINTIA.....	14
6.1	Kysely sosiaalisista suhteista.....	14
6.2	Kysely ystävätapaamisten onnistumisesta.....	17
7	TAVOITTEIDEN TÄYTTYMINEN.....	18
8	POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET.....	19
	LÄHTEET.....	22

LIITTEET

LIITE 1 1. Kysely sosiaalisista suhteista

LIITE 2 2. Kysely ystävätapaamisten onnistumisesta

LIITE 3 Yhteenveto kyselyn 1. vastauksista

LIITE 4 Yhteenveto kyselyn 2. vastauksista

JOHDANTO

Vaikka ulkoiset puitteet olisivat puutteellisetkin, voi kehitysvammainen olla onnellinen ja tyytyväinen elämäänsä. Elämänlaatuun vaikuttavat ennen kaikkea ihmissuhteet jotka parhaimmillaan auttavat ihmistä selviytymään elämän vaikeistakin vaiheista. Ihmissuhteista merkittävimpiä ovat suhteet ystäviin, perheeseen, sukulaisiin ja naapureihin. Läheisessä ystävyysuhteessa voi olla aidosti oma itsensä, olla surullinen ja iloinen turvallisesti toisen lähellä. Ihmisen kehitykselle on tärkeää ottaa vastaan ja tulla vastaanotetuksi sillä ihminen kasvaa ja kypsyy ollessaan vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. Ihmissuhteilla on suuri merkitys kehitysvammaisen ihmisen elämänlaatuun ja ympäristöön liittymisessä. (Öhman 1992, 3)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli projektin avulla parantaa ja ylläpitää Hakuninkodon asukkaiden ystävyysuhteita. Kesällä 2011 olin Hakuninkodossa töissä ja uudelleen harjoittelussa keväällä 2012, joten paikka oli tuttu. Kesän aikana kehittyi idea opinnäytetyöstä lähtökohtana että asukkaiden verkostot ovat kovin erilaisia ja tapaamiset läheisten kanssa osalle asukkaista hyvinkin harvassa. Kehittelimme ajatusta eteenpäin ja sovimme että teen opinnäytetyönäni projektiluontoisen työn, jonka toiminnallisessa osuudessa asukkaat ja Hakuninkodon henkilökunta ovat tiiviisti mukana. Ajallisesti työ sijoittuisi kevään 2012 ajalle.

Toiminnalliseksi osuudeksi työssä muotoutui kaksi ystävätapaamista jotka ideoitiin yhdessä asukkaiden kanssa. Kävin joulukuun lopulla Hakuninkodossa asukaspalaverissa kertomassa työstäni ja sovimme yhdessä kahden pidettävän tapaamisen ajankohdan. Tapaamiset toteutuivat lopulta 20.1 ja 1.4. Samassa asukaspalaverissa alkuinfon ohella teetin asukkaille kyselyn, jossa kartoitin heidän sosiaalisten suhteiden tilannettaan. Palautekyselyn asukkaat tekivät kun toinenkin ystävätapaaminen oli pidetty.

Tarkoituksena oli tarjota asukkaille tasavertaisuuden kokemuksia niin että jokaisella halukkaalla olisi ystävä tai läheinen mukana tapaamisessa. Tapaamiset suunniteltiin sisällöltään yksinkertaisiksi jotta kokemus keskittyisi olemiseen ja seurusteluun ystävän kanssa, sillä monet asukkaat näkevät ystäviään todella harvoin. Tapaamisten

oli tarkoitus myös olla eräänlainen ponnahduslauta tiiviimpään yhteydenpitoon ystävän kanssa ja myös pysyvä käytäntö Hakuninkotoon.

1 KEHITYSVAMMAISEN YSTÄVYYS- JA KAVERISUHTEET

1.1 Kehitysvammaisuuden määritelmiä

Kehitysvammaisuus käsittää muidenkin elimien kuin vain hermoston vammoja ja vaurioita. Suurin ryhmä ovat hermoston sairaudet, vauriot ja erilaiset toiminnan vajavuudet ja poikkeavuudet; yhteinen nimitys edellä mainituille on hermoston kehityshäiriöt. Hermoston kehityshäiriöihin liittyy yleensä älyllisen toiminnan vajavuutta jota yleisesti nimitetään älylliseksi kehitysvammaisuudeksi. (Kaski, Manninen & Pihko 2009, 16.)

Maailman terveysjärjestön tautiluokituksen eli ICD-10 mukaan älyllinen kehitysvammaisuus merkitsee tilaa jossa henkisen suoriutumiskyvyn kehitys on estynyt tai vajavaista. Tässä tarkoitetaan että kehitysiässä muodostuvat taidot kuten yleiseen henkiseen suorituskyykyyn vaikuttavat kognitiiviset, kielelliset, motoriset ja sosiaaliset taidot. (Kaski, Manninen & Pihko 2009, 16.)

Suomen kehitysvammalain mukaan erityishuollon palveluja voi saada henkilö, jonka henkinen toiminta tai kehitys on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisen tai kehitysiässä ilmentyneen sairauden, vian tai vamman takia, ja joka ei minkään muun lain turvin voi saada tarvitsemiaan palveluja. Vamma tai vika tarkoittaa sellaista psyykkisen tai fyysisen vajavuutta joka pysyvästi rajoittaa yksilön toimintakykyä. (Kaski, Manninen & Pihko 2009, 16.)

Toimintakyky muodostuu älyllisten toimintojen ja niiden rajoitteiden sekä muiden ominaisuuksien ja elinympäristön vuorovaikutuksen tuloksena. Älyllisen kehitysvammaisuuden vaikeusaste ei yksinään ennusta elämässä selviytymistä vaikka toisaalta tarkkailemalla suoriutumista elämän eri osa-alueilla voi tehdä johtopäätöksiä henkilön kehitysvammaisuuden asteesta. Kehitysvammaisuuden asteet voidaan jakaa lievään älylliseen kehitysvammaisuuteen, keskiasteiseen

kehitysvammaisuuteen, vaikeaan älylliseen kehitysvammaisuuteen ja syvään älylliseen kehitysvammaisuuteen. (Kaski, Manninen & Pihko 2009, 19-21.) Kehitysvammaisuus asettaa rajoja ja toisaalta avaa paljon ovia sosiaalisessa kanssakäymisessä. Kehitysvammaisella henkilöllä voi olla vaikeuksia puheen tuottamisessa, lukutaidossa ja puutteita sosiaalisissa taidoissa jotka vaikeuttavat sosiaalisten suhteiden luomista ja ylläpitämistä. Kehitysvammaisen henkilö voi olla liikuntakyvyltään rajoitteinen jolloin hänellä ei ole mahdollisuutta omin avuin esim. käydä kylässä tai lähteä ystävän kanssa johonkin. Kehitysvammaisuus asettaa haasteita arjen jokaiselle osa-alueelle ja avuntarpeita on erilaisia. Ystävyysuhteiden luominen ja ylläpitäminen on alue jossa moni kehitysvammaisen tarvitsee omaisten, tukihenkilöiden ja muiden palvelujen, esim. asumispalvelujen henkilökunnan apua.

Integraation ja inklusion avulla osallisuutta yhteiskunnassa

Vammaispoliittinen keskustelu on siirtynyt oikeuksien erittelystä yleisiin oikeuksiin joihin kuuluvat mm. ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet, osallisuus ja syrjimättömyys. Vammaispoliittisessa keskustelussa on katsottu keinona elämän normaaliuden saavuttamiseen olevan integraatio ja inklusio. Integraatio tarkoittaa yhteiskunnan rakentamista sellaiseksi että vammaisen henkilö voi elää yhteiskunnan jäsenenä kansalaisen oikeuksin ja velvollisuuksin. Inklusio tarkoittaa mukaan ottamista, jota ilman vammaisen henkilö ei voi kokea olevansa tasavertainen yhteiskunnan jäsen. (Kaski, Manninen & Pihko 2009, 163.) Integraation ja inklusion avulla pyritään normalisointiin.

Vammaiset ihmiset tarvitsevat niin sanottua positiivista erityiskohtelua eli palveluja ja tukea jotka auttavat yhdenvertaisuuden toteuttamisessa. Oikeudet ja periaatteet on määritelty mm. Suomen perustuslaissa, Euroopan neuvoston vammaispolitiikassa vuosille 2006-2015 ja YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevassa yleissopimuksessa vuodelta 2006. Keskeinen linjaus on että vammaisia kohdellaan samoin kuin vammattomiakin ja annetaan vammaisille mahdollisuus terveelliseen ja turvalliseen elämään. (Kaski, Manninen & Pihko 2009, 163.)

1.2 Kehitysvammaisen ystävyysuhteet

”Ystävyys on sitä, ettei riidellä eikä tapella; ystävältä saa tukea. ystävä on henkilö, jolle voi jutella, heidän kanssaan mietitään hankalia asioita.” (Öhman 1992, 8.)

Sosiaalisessa kanssakäymisessä tärkeää on miten tulee vastaanotetuksi, ymmärretyksi ja miten voi ilmaista omia toiveitaan ja tarpeitaan. Kehitysvammaisia pidetään sosiaalisina, mukavina ja avoimina ihmisinä. He tutustuvat helposti uusiin ihmisiin välittömällä asenteellaan. (Öhman 1992, 8.)

Öhmanin (1992, 18) tutkimuksessa kolmasosalla kehitysvammaisista henkilöistä on ainakin yksi hyvä ystävä. Ystävien puuttuessa lähiomaiset eli vammattomat henkilöt voivat olla kehitysvammaisen ystäviä. Juuri näin on erään Hakuninkodon asukkaan tapauksessa, hän viihtyy paljon omissa oloissaan eikä läheisiä ystävyysuhteita ole vuosien saatossa syntynyt. Hänellä on kuitenkin kaksi siskoa jotka ovat tärkeitä ja näin ollen toimivat myös ystävinä.

Ystävien vähäinen määrä ei automaattisesti tarkoita yksinäisyyttä. Öhmanin tutkimuksessa (1992, 12-13) vailta ystäviä olevat eivät olleet yksinäisiä. He ovat tietoisesti voineet valita tilanteensa ja välttävät kiinteää ystävyysuhdetta sillä epävarma ihmissuhde voi ahdistaa enemmän kuin yksin oleminen. Myöskään yksin asuminen omassa asunnossa ei tutkimuksen mukaan lisännyt kehitysvammaisten yksinäisyyden kokemusta.

Vammaisuus on haitta sosiaalisessa selviytymisessä. Selviytyminen on sitä hankalampaa mitä näkyvämpi ja toimintakykyä alentavampi sairaus tai vamma on. Erityisesti nuorten vammaisten elämässä vammaisuuden aiheuttama sosiaalisen haitan merkitys näkyy, kun taas vanhusten keskuudessa se on paremmin hyväksyttävissä koska se ikään kuin kuuluu asiaan. Vamman aiheuttama sosiaalinen haitta vaikeuttaa osallistumista, harrastamista, työssä käyntiä, liikkumista, ystävyysuhteita yms. Vammaisuus asettaa rajat sosiaaliselle kanssakäymiselle. Keskeinen sosiaalista kanssakäymistä määrittävä tekijä on vammaisen henkilön avuntarpeen taso. Avun tarpeen vuoksi monet vammaisten sosiaaliset suhteet ovat yksipuolista kiitollisuuden velkaa ja tasavertaisia ihmissuhteita on vähän. (Loijas 1994, 163-164.)

Elämä voi tuntua tyydyttävältä vaikka tekemistä ja kontaktia ihmisiin ei olisikaan jatkuvasti. Pienellä paikkakunnalla ei ole monipuolista vapaa-ajan toimintaa mutta

siellä voi olla rauhallinen ympäristö, lyhyet välimatkat ja tiiviimpi sosiaalinen verkosto. Helena Ahposen haastattelema Veikko ei pääse uimaan koska ei pääse rappusia. Harrastaminen voi siis olla kiinni siitä että asumisyksikön henkilökunta ei voi irrottautua töistään vammaisen mukaan. Fyysisistä esteistä voi kehittyä psyykkisiä eikä toiminta enää kiinnosta kun se olisi olosuhteiden osalta mahdollista. Asumisyksiköiden arki ja niiden tarjoamat sosiaaliset suhteet vaihtelevat eivätkä välttämättä vastaa vammaisen toiveita. Paikkakunnasta ja vammaisen toimintakyvystä riippuen mahdollisuudet asumiseen ovat rajallisia. (Loijas 1994, 160-161.) Asumisyksiköissä vammaisen ei voi valita asuinkumppaneitaan ja keskinäinen kanssakäyminen voi kuormittaa jatkuvan yhdessäolon seurauksena. Ärtyneenä kehitysvammaisen voi kohdistaa kiukkunsa muihin asukkaisiin mikä synnyttää hankalia ihmissuhteita. (Öhman 1993, 12-13.)

Loijas (1994, 164) toteaa tutkimuksessaan että haastateltujen vammaisten ystävät ovat lähtöisin lapsuudesta ja ovat monesti haastateltuja vanhempia. Lapsuusajan jälkeen solmittuja ystävyysuhteita oli vähän, sillä haastatellut katsoivat vanhojen ystävien ymmärtävän vammaisuutta paremmin. Tuttavia on enemmän mutta ero ystävien ja tuttavien välillä oli selkeä. Vammaisten palvelut ovat keskitettyinä eri paikkakunnille ja muutto esimerkiksi asumisyksikköön katkaisee vanhat ystävyysuhteet.

Vammaiset ovat usein ihmissuhteissa suhteissa se vastaanottava osapuoli. Heidän luonaan vierailaan mutta vammaisen itse pystyy lähtemään vierailulle harvemmin. Se voi johtua mm. liikkumisvaikeuksista, avustajan puutteesta tai rahasta. Ihminen jää monien ongelmien estäessä liikkumisen ja kyläilyn omiin oloihinsa ja syrjäytymisen riski kasvaa. Kehitysvammaisilla on vain vähän vammattomia ystäviä. Vammattomien asenteet, käyttäytyminen ja molemminpuolinen sosiaalisten taitojen puute vaikeuttaa suhteen muodostumista. (Loijas 1994, 166-169.) Vammattomilla henkilöillä saattaa olla ennakkoluuloja, joiden vuoksi he eivät edes halua tutustua kehitysvammaisiin ihmisiin. Myös leimautumisen pelko kehitysvammaisen seurassa estää kanssakäymisen kehitysvammaisten kanssa. Kehitysvammaisen on helpompi tutustua toiseen kehitysvammaiseen sillä heillä ei todennäköisesti ole ennakkoluuloja toistensa suhteen ja he hyväksyvät toisensa sellaisena kuin ovat. He osaavat myös asettua toistensa asemaan kehitysvammaisuuden suhteen.

Kehitysvammaisilla on enemmän vammaisia ystäviä kuin vammattomia. Osaltaan se johtuu juuri siitä että kommunikaation puutteellisuudet eivät häiritse ystävyysuhteen toimintaa ja ylläpitoa.(Öhman 1993, 19.)

Yhteys kodin ulkopuolelle on tärkeää ja ehkäisee syrjäytymistä. Kodin ulkopuolinen tekeminen kehitysvammaiselle voi olla ulkoilua, retkiä, asioilla käymistä, lomailua yms. Esimerkiksi jo ulos syömään lähteminen rikkoo arjen tasaisuutta ja piristää. (Öhman 1993, 15.)

2 AIKAISEMPIA PROJEKTEJA

Kehitysvammaisten ystävyysuhteisiin liittyviä projekteja on Suomessa vedetty muutamia. Osassa projekteista ystävyys on ollut pääteemana ja toisissa, esimerkiksi Kehitysvammaisen elämänlaatu- projektissa, ystävyys on ollut yksi aiheista joista aineistoa kerättiin ja mihin projektissa keskityttiin.

Kehitysvammaisten elämänlaatu-projekti. Projekti aloitettiin Kehitysvammaliiton kokeilu- ja tutkimusyksikössä 1989. Ensimmäisessä vaiheessa kartoitettiin kehitysvammaisten elämänlaatua ryhmäkeskustelujen avulla ja toisessa vaiheessa toteutettiin haastattelututkimus. Aineistonkeruu ajoittui vuosille 1990 -1999. Iso osa kysymyksistä liittyi kehitysvammaisten vapaa-aikaan, sosiaalisiin suhteisiin sekä yksilöpsykologisiin tekijöihin. Edellä mainituista aiheista vastaajilta kyseltiin mm. ystävydestä, parisuhteesta ja harrastuksista. Projektista on julkaistu paljon materiaalia kehitysvammaisten elämänlaadusta ja siihen vaikuttavista osatekijöistä. (www.fsd.uta.fi/fi/)

Kehitysvammaisten tukiliiton Kaveri-projekti ajoittuu vuosille 2007-2010. Projektin tavoitteena oli tuoda kehitysvammaisuus tutuksi myös niille ihmisille joille se ei entuudestaan ollut tuttua. Kaveri- projektia jatkaa vuonna 2011 aloitettu Best Buddies-projekti. (verneri.net)

Best buddies- projektin toiminta-ajatuksena on yhdistää kehitysvammaisen ja vammaton tasavertaisiksi kavereiksi keskenään. Kaverit ovat samanikäisiä, samaa sukupuolta ja heillä on samoja kiinnostuksen kohteita. Toiminta on vapaaehtoista ja sitä kehitetään jatkuvasti ympäri Suomea. (www.kvtl.fi/fi/)

Ystävyys yhdistää on Seinäjoen kehitysvammaisten projekti joka aloitti toimintansa 2001. Toiminnan tarkoituksena oli etsiä ja kouluttaa kehitysvammaisille ystäviä ja tukihenkilöitä jotta heidän elämänlaatunsa, osallistuminen ja omatoimisuus paranisivat ja vapaa-aika olisi virikkeellisempää. (verneri.net)

Projektin täydennyksenä aloitettiin toinen projekti Ystävänkortti, jonka tarkoituksena on mahdollistaa tukihenkilön/ystävän pääsy ilmaiseksi kehitysvammaisen kanssa tapahtumiin ja vapaa-ajan harrastuksiin. Kortit ovat henkilökohtaisia ja niistä pidetään rekisteriä. Kehitysvammaisen maksaa itse omat kulunsa. Palveluntarjoajista on lista Ystävänkortti toiminnan nettisivulla. (www.ystavankortti.fi)

3 KEHITTÄMISTYÖ OPINNÄYTETYÖNÄ

Opinnäytetyö voi karkeasti jaoteltuna olla joko tutkimustyyppisiä opinnäytetöitä tai erityyppisiä kehittämistöitä. Kehittämistöiden ryhmään kuuluvat myös tuotekehityssuunnitelma, liiketoimintasuunnitelma tai kehittämissuunnitelma jollainen tämä opinnäytetyö on. Kaikille kehittämistyyppisille töille ominaista on, että ne muodostuvat kahdesta osasta kehitettävästä asiasta tai tapahtumasta ja kirjallisesta raporttiosasta. (Hakala 2004, 21- 28.)

3.1 Projektissa keskeisiä asioita

Ruuska (2007, 19) määrittelee projektin näin: projekti on joukko ihmisiä ja muita resursseja jotka tilapäisesti yhdessä suorittavat määrättyä tehtävää.

Projektisuunnitelma tehdään projektin alussa ja se ohjaa projektin kulkua. Projektisuunnitelma on projektin toiminnan kannalta hyvin keskeinen ja projektin hallinta sekä onnistumisen arviointi perustuvat suunnitelmaan. (Ruuska 2007, 22.) Suunnitelmassa määritellään mitä on saatava aikaan ja missä aikarajoissa eli tavoitteet, paljonko tarvitaan rahaa kustannuksiin ja henkilöitä sekä mitä tiedotus- ja dokumentointitapoja käytetään.(Ruuska 2007,22.) Suunnitelmassa on otettava huomioon myös riskit ja epävarmuustekijät (Ruuska 2007, 20).

Projektilla on alkamis- ja loppumisajankohta ja tätä ajanjaksoa kutsutaan projektin elinkaareksi. Projektilla on omat vaiheensa sen elinkaaren aikana ja vaiheet voidaan kärjistetyksi jakaa neljään eri osaan. Osat ovat perustaminen, suunnittelu, toteutus ja päättäminen.(Ruuska 2007, 22-23.) Vaiheet voidaan myös jakaa käynnistysvaiheeseen, rakentamisvaiheeseen ja päättämismvaiheeseen (Ruuska 2007, 27).

Ystävyyssuhteiden ylläpitäminen Hakuninkodossa – projektissa konkreettisena tavoitteena oli järjestää kaksi ystävätapaamista johon asukkaat saivat kutsua ystävän. Tarkoitus oli luoda asukkaille tasavertaisuuden tunnetta, sillä asukkaiden verkostoissa ja ihmissuhteiden määrässä oli valtavia eroja. Tavoitteena oli myös että ystävätapaamisten avulla asukkaat ylläpitävät ja kehittävät ystävyyssuhteitaan. Pitkän tähtäimen tavoitteena oli että ystävätapaamisista luotaisiin pysyvä käytäntö Hakuninkotoon. Projektiin liittyviä kustannuksia minulle tuli matkoista ja Hakuninkodolle iltojen tarjottavista sekä jälkimmäisessä tapaamisessa vieraiden kuljetuksesta. Hakuninkodon ohjaajan panos iltojen järjestämiseen oli merkittävä eivätkä tapaamiset olisi toteutuneet ilman sitä. Suunnittelimme ja toteutimme yhdessä tapaamisten ohjelman ja Hakuninkodosta käsin hoidettiin kutsut, osakyydityksistä ja tarjoilut. Suurimpina riskeinä projektin läpiviennissä oli ystävien pois jäänti ja asukkaiden kiinnostus. Monet kutsutuista ystäväistä asuvat myös asumisyksikössä ja siinä riskiksi muodostui aikataulujen yhteensovittaminen. Toisen tapaamisen ajankohta jouduttiin muuttamaan ja perumaan ilta, sillä ajankohta ei sopinut kaikille ystäville ja sattui vielä sairastumisiakin. Asukkaat olivat erittäin innostuneita ystävien tapaamisesta ja kaikki, yhtä lukuun ottamatta joka ei toimintaan osallistunut, toivoivat että niitä järjestettäisiin tulevaisuudessa lisää.

4 YSTÄVÄTAPAAMISTEN TOTEUTUS

Ystävätapaamiset pidettiin 20.1.2012 ja 1.4.2012 Hakuninkodossa. Alkuinfo pidettiin 28.12.2011 jolloin osallistuin asukaskokoukseen Hakuninkodossa ja kerroin työstäni asukkaille.

Asukaskokouksen yhteydessä tiedustelin että mitä asukkaat haluaisivat mahdollisesti tapaamisiin sisällyttää. Heillä ei kuitenkaan mitään erityisiä toivomuksia ollut joten

suunnittelun suhteen sain vapaat kädet. Alkuinfossa päätettiin kaksi päivämäärää jolloin ystävätapaukset oli tarkoitus pitää; asukkaille itselleen oli tärkeää tietää tarkka päivämäärä jotta he ehtivät valmistautua siihen. Alkuinfon jälkeen kolme asukasta täyttivät minun avustuksellani kyselyn ja neljän muun asukkaan kohdalla kyselyt jäivät vielä henkilökunnan jälkeensä toimitettaviksi.

Olimme tammikuun aikana yhteydessä sähköpostitse Hakuninkodon henkilökuntaan ensimmäisen tapaamisen järjestelyistä ja sisällöstä. Ensimmäinen ystävätapaukset järjestettiin perjantaina 20.1.2012 klo 18.00. Ystävätapaukseen osallistui kuusi asukasta ja yhtä lukuun ottamatta kaikilla oli ystävä mukana. Aluksi kävimme esittelykierroksen jossa kaikki sanoivat nimensä ja sai kertoa itsestään jotain jos halusi. Esittelyn jälkeen jatkoimme tutustumista hämähäkin verkko - leikin muodossa. Leikissä lankakerää heitetään henkilöltä toiselle ja saadessaan lankakerän henkilö yrittää muistaa sen nimen jolta kerä tuli. Ennen kuin lankakerä heitetään eteenpäin, otetaan langasta kiinni. Kun lankakerä on käynyt kaikki läpi, syntyy hämähäkin verkko. Ystävätapaukset jännitti kovasti sekä asukkaita että vieraitakin joten pyrimme lievittämään jännitystä leikin avulla ja samalla kaikki tutustuivat toisiinsa. Illan aikana asukkaat esittelivät vierailleen omaa huonettaan ja muita tiloja sekä viettivät aikaa keskustellen ja tarjottavista nauttien. Ensimmäinen tapaaminen oli tietoisesti vapaata oleskelua ilman tiukkaa ohjelmaa, sillä se oli kaikille uutta ja ensimmäinen kerta haluttiin viettää tutustumisen ja kokeilun merkeissä. Tapaamiselle ei tarkkaa kestoä määritelty mutta se kesti kaikkiaan noin kaksi tuntia. Osa asukkaista oli sitä mieltä että aika loppui kesken joten seuraavan illan suunniteltiin kestävänsä pidempään.

Alkuinfossa toisen tapaamisen ajankohdaksi ajateltiin 28.2.2012 mutta siirsimme sen maaliskuulle koska olin harjoittelussa Hakuninkodossa helmi-maaliskuussa. Harjoitteluni ajan asukkaat kyselivät kovasti seuraavan tapaamisen ajankohtaa ja miettivät kovin ketä voisivat kutsua. Yhdessä ohjaajan kanssa soittelimme asukkaiden ystäville ja välitimme asukkaan kutsun. Ystävätapaukset piti olla 18.3.2012 mutta ystävien esteiden ja sairastumisten vuoksi jouduimme siirtämään tapaamisen pidettäväksi 1.4.2012. Harjoitteluni loputtua olimme sähköpostilla yhteydessä Hakuninkodon henkilökunnan kanssa tapaamisen sisällöstä. Tapaaminen pidettiin sunnuntaina 1.4.2012 klo 14.00. Tapaamiseen osallistui kuusi asukasta ja yhtä lukuun ottamatta kaikilla oli ystävä mukana. Vain yhdellä ystävä oli eri kuin edellisellä kerralla. Olimme suunnitelleet päivän sisällöksi halukkaille saunomista,

kävelyllä käyntiä, pääsiäisvisaa ja kahvittelua. Olin suunnitellut pääsiäisaiheisen tietovisan ja ohjaaja oli hankkinut palkinnot kaikille. Pääsiäisvisa pidettiin niin, että minä kysyin kysymykset ja ohjaaja auttoi asukkaita ystävineen vastailemaan kysymyksiin. Päivä sisälsi myös seurustelua tarjoilun merkeissä ja kestoltaan oli noin kolme tuntia. Vieraiden lähdettyä asukkaat täyttivät avustuksellani palautekyselyn.

Kehittämiskohteena tässä projektissa oli asukkaiden ystävyysuhteet. Tavoitteeksi asetettiin jo olemassa olevien ystävyysuhteiden aktivoiminen ja ylläpitäminen. Asumisyksikön arki voi olla rutiininomaista ja ihmissuhteet keskittyvät talon sisällä oleviin ihmisiin. Siksi kaikki talon ulkopuolelle suuntautuvat ihmissuhteet ovat äärimmäisen tärkeitä asukkaille ja linkittävät heitä ympäristöön. Sosiaalisten suhteiden puuttuminen lisää syrjäytymisen riskiä ja aiheuttaa yksinäisyyttä.

Kehittämiskohteena oli myös uuden toimintamallin luominen Hakuninkotoon, eli että Hakuninkodossa jatkettaisiin ystävätoimintaa vaikkapa linkitettyinä johonkin toimintaan jolloin se vastaa virkistystoimintaa asukkaille.

PROJEKTIN ARVIOINTIA

Kysely ihmissuhteista

Teetin Hakuninkodon asukkaille kyselyt ennen ystävätapaamisia ja niiden jälkeen. Ensimmäinen kysely (LIITE) tehtiin asukaspalaverissa alkuinfon yhteydessä. Osa asukkaista ei osaa lukea tai kirjoittaa joten heidän kohdallaan kyselyt täytettiin lomakehaastattelu menetelmällä. Minä tai Hakuninkodon ohjaaja kyselimme asukkaalta kysymykset ja kirjoitimme vastaukset ylös.

Ensimmäinen kysely liittyi asukkaiden ihmissuhteisiin. Hakuninkodossa on neljä asukasta ja kolme tukiasukasta joten jo lähtökohdat sosiaaliseen kanssakäymiseen arjessa ovat erilaiset. Kyselyyn vastasi kaksi naista ja viisi miestä. Kyselyssä kysyin ensin ystävien ja kaverien määrää. Ystävien selitettiin olevan niitä kaikkein lähimpiä ja mainittiin nimiä kun tiedettiin asukkaiden ystäviä nimeltä. Kavereita selitettiin olevan sellaiset ihmiset joiden kanssa asukkaat ovat tekemisissä usein mutta eivät

läheisesti, työkaverit esimerkiksi. Yksi vastasi ei yhtään, viisi vastasi 1-2 ja yksi 3-5. Kavereita selkeästi oli enemmän, kaksi vastasi 1-2 ja neljä 3-5 tai enemmän. Monella oli se yksi läheinen ystävä ja esimerkiksi työpaikalla oli paljon kavereita. Kyselyn vastausten mukaan kolme tapaa ystäviä/kavereita päivittäin, yksi viikoittain, yksi kuukausittain ja yksi muutaman kerran vuodessa. Kavereita tavattiin selkeästi useammin mutta niitä läheisiä ystäviä harvemmin ja siinä se syy miksi ystävätapauksia järjestettiin. Asukkailta kysyttiin myös että ovatko he yhteydessä muutoin ystäviin/kavereihin ja viisi heistä vastasi olevansa ja kaksi ei. Kaikki yhteydessä olevat sanoivat olevansa viikoittain yhteydessä ystäviin/kavereihin. Seuraavaksi kysyin että miten he viettävät ystävänsä kanssa aikaa. Kaksi vastasi että he juttelevat ja juovat kahvia. Vastauksissa oli myös puhelimesta puhumista, lenkillä käyntiä, marjassa ja kirpputorilla käyntiä sekä uintia ja elokuvien katsomista. Vastauksista käy ilmi että merkittävää ei ole se mitä tehdään yhdessä vaan se että he saavat tavata ystäviä ja viettää aikaa yhdessä.

Kysyin mitä he tekisivät ystävänsä kanssa jos kaikki olisi mahdollista ja seuraavia vastauksia sain: korjaisin autoja, lähtisin laivalle, en halua ystäviä - on parempi elää ilman, lähtisin laivalle, konserttiin ja katsomaan autoja. Haaveet eivät siis olisi mitään mahdottomia vaan mielekäästä tekemistä sen lähimmän ihmisen kanssa. Ystävätapaukset eivät keskittyneet toimintaan vaan siihen ystävänsä kanssa olemiseen koska kuten vastauksista voi päätellä, asukkailla on toiveena silloinkin kun kaikki olisi mahdollista, vain olla sen ystävänsä kanssa. Ystävänsä nähdään harvoin eikä tapaamista haluta tuhjata liikaa tekemiseen vaan nauttia toisen seurasta ja yhdessäolosta. Haaveet eivät ylitä todellisuuden rajoja vaan ovat toteutettavissa ja näitä toiveita voi käyttää hyväksi kun asukas suunnittelee ystävänsä näkemistä. Asumisyksikön henkilökunta voi auttaa järjestämään esimerkiksi konserttimatkaa tai laivareissua. Asukkaiden ystävänsä suurin osa on kehitysvammaisia ja käyvät samoissa tapahtumissa joten asukkailla on mahdollisuus nähdä ystävänsä toiminnan parissa. Kun kysyin että haluaisivatko he lisää ystäviä, viisi vastasi että ei, yksi kyllä ja yksi en osaa sanoa. Siksi tärkeää onkin satsata sen olemassa olevan ystävyysuhteen ylläpitämiseen ja vaalimiseen, ystävänsä ovat tärkeä osa ihmisen elämää ja varsinkin asumisyksiköissä ja laitoksissa asuvilla kehitysvammaisilla yksinäisyyden ja syrjäytymisen riski on suuri. Uusia ystäviä asukkaat ajattelivat löytävänsä uudelta paikkakunnalta, työpaikalta, tapahtumista, tansseista, harrastuksista, leireiltä ja reissuilta. Kysyttäessä kuinka usein asukkaat tapaavat omaisia ja muita läheisiä, yksi tapaa viikoittain, kolme kuukausittain ja kolme

muutaman kerran vuodessa. Yhteydenpito jäljittelee samaa kaavaa, kaksi on yhteydessä heihin viikoittain, kolme kuukausittain ja kaksi muutaman kerran vuodessa. Neljä asukasta seitsemästä koki että heillä on myös Hakuninkodossa kavereita, kolme sanoi että ei ole. Tässä kysymyksessä selkeästi sosiaalisimmat asukkaat vastasivat kyllä ja hiljaisemmat ei. Viidellä seitsemästä on myös työpaikalla kavereita ja kaksi heistä tapaa työkavereita työpaikan ulkopuolella kuukausittain ja kolme muutaman kerran vuodessa. Monet tapaamisista kaverien suhteen ovat eri järjestöjen ja muiden tahojen järjestämiä tapahtumia kuten tansseja, leirejä ja illanviettoja. Ilman näitä tapahtumia kehitysvammaisilla olisi todella vähän mahdollisuuksia yhteiseen ajanviettoon ja toistensa tapaamiseen.

Neljä seitsemästä harrastaa tai käy tapahtumissa joissa tapaa uusia ihmisiä. Kysyttäessä että missä he sitten käyvät he vastasivat: Tukiyhdistyksen järjestämässä tapahtumissa esim. laivareissuilla, musiikkikerhossa, konserteissa ja tapahtumissa, tapahtumissa, konserteissa, kesällä raveissa ja uimassa. Yksinäisyydestä kysyttäessä kaksi vastasi olevansa yksinäinen, kolme ei ja kaksi ei halunnut sanoa. Mielenkiintoista oli se, että eräs asukas joka vastasi olevansa yksinäinen, vastasi aiemmin, ettei halua kavereita että on parempi elää ilman. Tämä samainen asukas osallistui myös molempiin ystävätapaisiin ja tykkäsi kovasti vaikka ei ystävää mukana ollutkaan.

4.1 Kysely ystävätapaisien onnistumisesta

Kyselyyn vastasi kaksi naista ja neljä miestä, yksi asukas ei halunnut vastata sillä hän ei osallistunut ystäväiltoihin. Kaikki kuusi asukasta osallistuivat ystävätapaisiin ja viidellä heistä oli ystävä mukana kummallakin kerralla. Vain yhdellä vaihtui ystävä kertojen välillä, muilla sama ystävä osallistui kumpaankin tapaamiseen. Harjoitteluni aikana soittelin asukkaiden ystäville ja kutsuin heitä tapaamiseen ja pyrimme silloin siihen, että ystävä olisi eri kuin ensimmäisellä kerralla jos vain mahdollista. Suunniteltu ajankohta jouduttiin kuitenkin peruuttamaan koska sattui poisjäämisiä ja sairastumisia. Seuraavassa kysymyksessä kysyin erilaisten hymynaamojen avulla asukkaiden tunnelmia illoista. Valittavana oli hymyilevä naama joka tarkoitti että tapaaminen oli mukava, naama jonka suu oli viivana eli en osaa sanoa ja suu alaspäin joka tarkoitti että tapaaminen oli ikävä. Kaikki asukkaat vastasivat että molemmat kerrat olivat olleet mukavia. Valitsin tähän kysymykseen symbolit sillä

kehitysvammatyössä käytetään muutenkin paljon esimerkiksi kuvia ja kommunikaatiotaulua. Heillä oli siis mahdollisuus kuvan avulla näyttää tuntemuksensa ystävien tapaamisesta mikä oli tärkeää sillä asukkaista yksi osaa tuottaa vain yksittäisiä sanoja ja kyselyn piti olla samanlainen kaikille. Asukkaiden mielipide tapaamisten sisällöstä oli tärkeää sillä heitä varten ne järjestettiin. Asukkaiden positiivinen palaute kertoi siitä, että tavoitteeseen oli päästy ja toiminta oli mielekästä. Samalla mallilla voidaan siis jatkaa tulevaisuudessakin.

Kaikki kuusi halusivat että ystävätapauksia järjestettäisiin tulevaisuudessakin ja yksi asukas jo toisen kerran päätteeksi kysyikin että milloin järjestän seuraavan ystävätapauksen. Kaksi asukasta kuudesta oli ollut aiempaa enemmän tekemisissä ystävän kanssa joka osallistui hänen kanssaan ystävätapauksiin; muihin ystäviin asukkaat eivät olleet olleet aiempaa enemmän yhteydessä. Yhden asukkaan kohdalla ystävätapaukset olivat tuoneet aktiivisemmän yhteyden entiseen asuintoveriin ja ystävään. He olivat kyläilleet toistensa luona kertojen välissä ja soitelleet. Myös asukas jolla ei ystävää ollut kummassakaan tapaamisessa, soitti sisarilleen ja he sopivat sisarien vierailulle tulosta.

Kolme kuudesta asukkaasta haluaisi olla enemmän tekemisissä ystävien kanssa ja kolme oli tyytyväisiä nykyiseen tilanteeseen. Lopuksi olin jättänyt tilaa vapaalle sanalle, jos halusi vielä jotain sanoa. Tällaisia vastauksia sain: Kivaa oli, olen ollut tyytyväinen, saisi järjestää useamminkin, kivaa oli ja saisi järjestää uudestaan, ja jos iltoja vielä järjestetään, saisi olla pizzan tekoa

5 TAVOITTEIDEN TÄYTTYMINEN

Konkreettisenä tavoitteena oli järjestää kaksi ystävätapauksia niin että asukkailla olisi oma ystävä paikalla. Molemmat tapaamiset pidettiin vaikka toista jouduttiinkin ensin siirtämään. Emme halunneet järjestää tapaamista niin että jonkun ystävä olisi jäänyt tulematta. Hakuninkodon ohjaaja oli suuri tekijä tapaamisten onnistumisessa sillä hän hoiti ystävien kutsumiset, tarjoilut ja toisen tapaamisen kohdalla kahden ystävän kuljettamisen paikalle ja takaisin kotiin.

Asukkaiden kutumat ystävät olivat kaikki vuosien takaa heidän vanhoja ystäviään tai tuttuja työpaikalta joihin he halusivat tutustua paremmin. Vanhojen ystävien

kohdalla tilanne oli sellainen että vuosia sitten yhteydenpito on ollut tiivistä mutta tilanteet ovat muuttuneet ja yhteydenpito on jäänyt. Siksi toiseksi tavoitteeksi asetettiin tämän ystävyysuhteen vahvistaminen ja ylläpitäminen. Asukkaiden yhteydenpito ystäviin voi olla ongelmallista, siksi henkilökunta on äärimmäisen tärkeä tässä ystävyysuhteen ylläpitämisessä. Osa asukkaista osaa soittaa puhelimella ja omistaakin oman puhelimen mutta tapaamisen sopiminen voi olla silti hankalaa. Asukkaiden ystävät voivat asua asumisyksikössä tai laitoshoidossa jolloin tapaamisia täytyy sopia henkilökunnan ja omahoitajan välityksellä. Monella kehitysvammaisella on kuljetuspalvelukortti joka oikeuttaa tiettyyn määrään matkoja kuukaudessa mutta henkilö ei välttämättä osaa tai ei kykene soittamaan taksia ja lähtemään vierailulle vaikkapa toiselle paikkakunnalle. Erityisen hienoa oli se, että eräs asukas kutsui vanhan asukkaan ja vanhan ystävänsä molempiin iltoihin josta he saivat kipinän tiiviimpään yhteydenpitoon. Asukas oli jo tapaamisten välissä käynyt kylässä ystävänsä luona ja toisessa tapaamisessa he suunnittelivat vierailua toisinpäin, asukas muutti hiljattain omaan asuntoon Hakuninkodosta eikä ystävä ollut vielä käynyt hänen uudessa asunnossaan. Hakuninkodolla on tällä hetkellä kolme tukiasukasta. Tukiasukkailla, jotka asuvat omassa asunnossaan, on kykyä ja taitoa liikkua kodin ulkopuolella ja olla yhteydessä ystäviin ja läheisiin. Juuri nämä tukiasukkaat olivat niitä jotka eniten odottivat iltoja ja toivoivat niitä myös tulevaisuudessa järjestettävän. Hakuninkodossa on kolme tukiasukasta jotka asuvat omissa asunnoissaan; kaksi Harjavallassa ja yksi Nakkilassa. Tukiasukkaiden luona käydään 1-2 kertaa viikossa tukikäynnillä ja he käyvät muina päivinä 1-5 kertaan viikossa Hakuninkodossa asukkaasta riippuen. Yksi tukiasukkaista on myös tilapäisasukas ja hän asuu torstaista maanantaiaamuun Hakuninkodossa. Hakuninkodon asukkailla on kaikilla työpaikka ja siihen lisätään vielä asumisyksikön ja oman kodin päivittäiset rutiinit, joten heidän arkensa on yhtä kiireistä kuin vammattomankin ihmisen.

Tulevaisuuden tavoitteeksi asetettiin ystävätapamisten järjestäminen tulevaisuudessakin ja asukkaiden entistä tiiviimpi yhteydenpito ystäviin. Tämä tavoite riippuu paljon henkilökunnasta; heistä riippuu tapaamisten organisointi ja ystävien kutsuminen paikalle sekä asukkaiden auttaminen yhteydenpidossa niiden kohdalla jotka eivät siihen itse kykene. Olen menossa kesäksi Hakuninkotoon töihin ja olen suunnitellut että kesän aikana järjestettäisiin ainakin yksi ystävätapaminen. Kesällä siihen voi liittää jotain toimintaakin, ulkoilua tms.

6 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Ystävätapaamiset järjestettiin Hakuninkodon asukkaiden tarpeesta pitää enemmän yhteyttä ja tavata ystäviä. Tapaamisia järjestettiin kaksi ja molemmat sujuivat suunnitellusti vaikka jälkimmäisen ajankohtaa jouduttiinkin ensin muuttamaan. Asukkaat olivat oikein tyytyväisiä tapaamisten keston, sisältöön ja antiin, mikä käykin ilmi kyselyn vastauksista. Harjoittelussa ollessani asukkaat tiedustelivat usein milloin seuraava tapaaminen pidetään ja mietimme yhdessä ketä he voisivat kutsua ja mitä voisimme yhdessä tehdä kun ystävät tulevat vierailulle.

Projektin aikatauluksi asetettiin talvi ja alkukevät 2012, siksi projektiin mahtui vain kaksi tapaamiskertaa. Kaksi tapaamiskertaa on projektiksi lyhyt ja hankaloittaa tavoitteeseen pääsemistä eli ystävyysuhteiden aktivoitumiseen ja pysyvään toimintamuotoon. Kyselyn tulosten perusteella voidaan päätellä että asukkaat saivat näistä kahdestakin tapaamisesta paljon ja tuloksia olikin nähtävissä jo projektin aikana kun osa asukkaista oli omatoimisesti ollut yhteydessä ystäviin. Eli ystävyysuhteet toimivat entistä aktiivisemmin. Suunnitelmana oli niiden asukkaiden kohdalta joille se oli mahdollista, kutsua eri ystävä kuin ensimmäisellä kerralla. Vaikeudeksi osoittautuivat asukkaiden suppea ystäväpiiri, ystävien omat menot ja ystävien korkea ikä ja sen myötä vaikeudet päästä paikalle. Ratkaisuna olisi voinut olla se että kutsusoirot olisi hoidettu aiemmin jolloin ystävillä olisi ollut aikaa valmistautua tapaamiseen sekä etukäteen lukkoon lyödyt päivämäärät. Tapaamiset olivat sisällöltään suurimmaksi osaksi vapaata oleskelua, uusi toiminta ja uudet ihmiset vaativat totuttelua asukkaiden ja ystävien kesken. Mikäli projekti olisi jatkunut pidempään, toimintaa olisi voinut olla enemmän kun pääpaino ei olisi ollut enää ystävien tulon jännittämisessä vaan mielekkäässä yhteisessä tekemisessä.

Hakuninkodon henkilökunnan kanssa olemme suunnitelleet, että kesän aikana pyrimme järjestämään ainakin kerran ystävätapaamisen ja kutsua enemmänkin kuin yhden ystävän asukasta kohden. Kesä on ihanteellista aikaa ystävyysuhteiden virkistykseen; asukkaat pääsevät pyörällä liikkeelle, voivat viettää ulkona aikaa ja kesäloma töistä mahdollistaa tapaamisen viikollakin. Kesällä on myös järjestettyä toimintaa kehitysvammaisille jossa he voivat tavata ystäviä, kuten leirit ja konsertit yms. Jatkoa ajatellen onkin tärkeää että Hakuninkodon henkilökunta tukee asukkaita ystävyysuhteiden ylläpidossa, avustaa yhteydenpidossa ja tapaamisten järjestämisessä.

Taustatiedon ja projektin arvioimisen välineenä kyselyt toimivat mielestäni hyvin. Kehitysvammaisten kohdalla hankalaa kuitenkin on puutteellinen kirjoitus- ja lukutaito sekä joillakin myös puheen tuottaminen on vaikeaa. Kyselyissä hankalaksi osoittautuivat kysymykset, joissa piti kuvitella jotain mahdollista tilannetta tai kysyttiin aikaväleistä. Osa asukkaista ei osaa hahmottaa ajan kuluu joten henkilökunnan apu oli tärkeää jotta vastauksista tuli totuudenmukaisia. Henkilökunnan apu oli myös riskitekijä sillä asukkaat tarvitsivat konkreettisia esimerkkejä vastatessaan kysymyksiin, silloin henkilökunta saattoi antaa valmiin vastauksen kun asukas hyväksyi ensimmäisen ehdotuksen miettimättä sen syvällisemmin kysymyksen vastausta. Kyselyjä olisi pitänyt selkeyttää ja käyttää vaikka kuvia apuna, jotta asukkaat olisivat ymmärtäneet paremmin mitä kysyttiin. Toiseen kyselyyn laitoin juuri siitä syystä symboleja kuvaamaan tunnetiloja, joiden kuvaileminen on osalle hankalaa. Puutteellinen keskittymiskyky hankaloitti kyselyjen täyttöä, varsinkin ensimmäinen kysely oli liian pitkä monille asukkaille.

LÄHTEET

Ahponen, H. 2008. Vaikeavammaisen nuoren aikuistuminen: yksilöllinen ja erilainen elämäntulkku. Helsinki: Kelan tutkimusosasto.

Hakala, J. T. 2004. Opinnäyteopas ammattikorkeakouluille. Helsinki: Gaudeamus.

Kaski, M., Manninen, A., Pihko, H. 2009. Kehitysvammaisuus. 4. uud. p. Helsinki: WSOY.

Kehitysvamma-alan verkkopalvelu [verkkodokumentti]. [Viitattu 25.4.2012].

Saatavissa: <http://verneri.net/yleis/kehitysvamma-ala-ammattina/projektit/arki/kaveri.html>

Kehitysvamma-alan verkkopalvelu [verkkodokumentti]. [Viitattu 25.4.2012].

Saatavissa: <http://verneri.net/yleis/kehitysvamma-ala-ammattina/projektit/arki/ystavyys-yhdistaa.html>

Kehitysvammaisten tukiliitto [verkkodokumentti]. [Viitattu 25.4.2012]. Saatavissa:

<http://www.kvtl.fi/fi/best-buddies/kaveritoiminta>

Loijas, S. 1994. Rakas rämä elämä: vammaisten nuorten elämänhallinta ja elämäntulkku. Jyväskylä: Gummerus.

Malm, M., Matero, M., Repo, M., Talvela E-L. 2004. Esteistä mahdollisuuksiin: vammaistyön perusteet. Porvoo: WSOY.

Perälä, H. 2005. Kehitysvammaisen henkilön hyvän elämän perusteet – hankkeen loppuraportti. Seinäjoen seudun kehitysvammaisten tuki ry.
<http://www.netikka.net/seinajoen.kvtuki/LOPPURAPORTTI-hyva-elama.pdf>

Ruuska, K. 2007. Pidä projekti hallinnassa – suunnittelu, menetelmät, vuorovaikutus. Helsinki: Talentum.

Somerkivi, P. 2000. Olen verkon silmässä kala: vammaisuus, kuntoutuminen ja selviytyminen sosiaalisen tuen verkostossa. Väitöskirja. Kuopio: Kuopion yliopisto. Sosiaalitieteiden laitos: vammaistutkimusyksikkö.

Yhteiskuntatieteellinen tietarkisto [verkkodokumentti]. [Viitattu 25.4.2012].
Saatavissa: <http://www.fsd.uta.fi/fi/aineistot/luettelo/FSD2207/meF2207.html>

Ystävänkortti – toiminta [verkkodokumentti]. [Viitattu 25.4.2012]. Saatavissa:
<http://www.ystavankortti.fi/ystavankortti.html>

Öhman, A. 1993. Vaikeammin vammaisten sosiaaliset suhteet. Helsinki: Kehitysvammaliiton julkaisuja.

Öhman, A. 1992. Ystävät, naapurit ja sukulaiset. Helsinki: Kehitysvammaliiton julkaisuja

1. Kysely sosiaalisista suhteista

Rastita itsellesi sopiva vaihtoehto tai kirjoita vastauksesi viivalle

1. Olen

___ Nainen

___ Mies

2. Kuinka monta ystävää sinulla on?

___ Ei yhtään

___ 1-2

___ 3-5

3. Kuinka monta kaveria/tuttavaa sinulla on?

___ Ei yhtään

___ 1-2

___ 3-5

4. Kuinka usein tapaat ystäviäsi/kavereitasi/tuttaviasi?

___ Päivittäin

___ Viikoittain

___ Kuukausittain

___ Muutaman kerran vuodessa

5. Oletko heihin muuten yhteydessä, esim. puhelimitse, kirjeitse?

___ Olen

___ En ole

6. Jos olet niin kuinka usein?

___ Päivittäin

- Viikoittain
 Kuukausittain
 Muutaman kerran vuodessa

7. Mitä teet ystäväsi/kaverisi kanssa?

8. Jos saisit tehdä ystäväsi kanssa mitä vain, mitä se olisi?

9. Haluaisitko lisää ystäviä/kavereita?

- Kyllä En

10. Mistä ajattelet että voisit löytää ja saada uusia ystäviä?

11. Kuinka usein tapaat vanhempiasi tai muita sukulaisia?

- Päivittäin
 Viikoittain
 Kuukausittain
 Muutaman kerran vuodessa

12. Oletko heihin muuten yhteydessä, esim. puhelimitse, kirjeitse? Jos olet niin kuinka usein?

- Päivittäin
 Viikoittain

Kuukausittain

Muutaman kerran vuodessa

13. Onko sinulla asumisyksikössä kavereita?

Kyllä

Ei ole

14. Onko sinulla työpaikalla kavereita?

Kyllä

Ei ole

15. Jos on niin kuinka usein tapaat heitä työn ulkopuolella?

Päivittäin

Viikoittain

Kuukausittain

Muutaman kerran vuodessa

16. Harrastatko jotain tai käytkö säännöllisesti esim. tapahtumissa, urheilutapahtumissa yms. missä tapaat uusia ihmisiä?

Kyllä

En

17. Jos vastasit kyllä niin mitä harrastat tai missä käyt?

18. Oletko yksinäinen?

Kyllä

Ei

2. Kysely ystävätapamisten onnistumisesta

Rastita tai ympyröi itsellesi sopiva vaihtoehto tai kirjoita vastauksesi viivalle

1. Olen

___ Nainen

___ Mies

2. Osallistuin

___ 1. ystävätapamiseen

___ 2. ystävätapamiseen

___ En kumpaankaan

3. Minulla oli ystävä mukana

___ 1. ystävätapamisessa

___ 2. ystävätapamisessa

___ Ei kummassakaan

4. Jos osallistuit kumpaankin ystävätapamiseen ystäväsi kanssa, oliko ystävä sama kummallakin kerralla?

___ Kyllä

___ Ei

5. Ystävätapaminen oli mielestäni

	Mukava	En osaa sanoa	Ikävä
1. kerta			
2. kerta			

6. Haluaisitko että ystävätapamisia järjestetään tulevaisuudessakin Hakuninkodossa?

___ Kyllä

___ En

7. Oletko ollut enemmän yhteydessä kuin ennen ystävääsi joka osallistui kanssasi ystävätapaamiseen?

___ Kyllä ___ En

8. Entä muihin ystäviin?

___ Kyllä ___ En

9. Haluaisitko olla enemmän tekemisissä ja yhteydessä ystäviin?

___ Kyllä ___ Ei

10. Mitä haluaisit vielä sanoa?

1. Kysely sosiaalisista suhteista - vastaukset

1. Naisia	2
Miehiä	5
2. Kuinka monta ystävää sinulla on?	
Ei yhtään	1
1-2	5
3-5	1
3. Kuinka monta kaveria sinulla on?	
Ei yhtään	1
1-2	2
3-5+	4
4. Kuinka usein tapaat ystäviäsi/kavereitasi?	
Päivittäin	3
Viikoittain	1
Kuukausittain	1
Muutaman kerran vuodessa	1
5. Oletko heihin muuten yhteydessä, esim. puhelimitse, kirjeitse?	
Kyllä	5
En	2
6. Jos olet niin kuinka usein?	
Päivittäin	-
Viikottain	5

7. Mitä teet ystäväsi/kaverisi kanssa?

- Juttelen puhelimessa
- Juttelen, juon kahvia, laitan ruokaa
- Juttelen ja juon kahvia
- Käyn kävelyllä
- Käyn marjassa ja kirpputoreilla
- Käyn uimassa, ampumassa ja katsotaan elokuvia

1. Jos saisit tehdä ystäväsi kanssa mitä vain, mitä se olisi?

- Korjaisin autoja
- Menisin laivalle
- En halua ystäviä, on parempi elää ilman
- Lähtisin laivalle, konserttiin ja katsomaan autoja

1. Haluaisitko lisää ystäviä/kavereita?

Kyllä	1
En	5
En osaa sanoa	1

2. Mitä ajattelet että mistä voisit löytää uusia ystäviä?

- Uusi paikkakunta
- Työpaikalta
- Tanssipaikoilta, harrastuksista, tapahtumista, työpaikalta
- Tapahtumista, leireiltä
- Tapahtumista, reissuilta
- En osaa sanoa

1. Kuinka usein tapaat vanhempiasi tai muita omaisia?

Päivittäin	-	
Viikottain	1	
Kuukausittain		3
Muutaman kerran vuodessa		3

2. Oletko heihin muuten yhteydessä, esim. puhelimitse, kirjeitse?
Jos olet niin kuinka usein?

Päivittäin	-	
Viikottain	2	
Kuukausittain		3
Muutaman kerran vuodessa		2

3. Onko sinulla asumisyksikössä kavereita?

Kyllä		4
Ei		3

4. Onko sinulla työpaikalla kavereita?

Kyllä		5
Ei		2

Jos tapaat heitä työn ulkopuolella niin kuinka usein?

Päivittäin	-	
Viikottain	-	
Kuukausittain		2
Muutaman kerran vuodessa		3

5. Harrastatko jotain tai käytkö säännöllisesti esim. tapahtumissa missä tapaat uusia ihmisiä?

Kyllä	4
En	3

Jos vastasit kyllä, niin mitä harrastat tai missä käyt?

- Tukiyhdistyksen järjestämissä tapahtumissa (laivareissut ym.)
- Musiikkikerhossa, konserteissa ja tapahtumissa
- Tapahtumissa
- Konserteissa, kesällä raveissa ja uimassa

1. Oletko yksinäinen?

Kyllä	2
En	3
En halua vastata	2

1. Kysely ystävätapaausten onnistumisesta - vastaukset

1. Naisia	2	
Miehiä	4	
2. Osallistuin		
1. ystävätapaaamiseen	6	
2. ystävätapaaamiseen	6	
En kumpaankaan	-	
1. Minulla oli ystävä mukana		
1. ystävätapaaamisessa	5	
2. ystävätapaaamisessa	5	
Ei kummassakaan	1	
2. Jos osallistuit kumpaankin ystävätapaaamiseen, oliko ystävä kummallakin kerralla sama?		
Kyllä	4	
Ei	1	
3. Ensimmäinen ystävätapaaaminen oli mielestäni (mukava)		😊x6
Toinen ystävätapaaaminen oli mielestäni		😊x6 (mukava)
4. Haluaisitko että ystävätapaaamia järjestettäisiin tulevaisuudessakin Hakuninkodossa?		
Kyllä	6	
En	-	

5. Oletko ollut enemmän yhteydessä kuin ennen ystävääsi, joka osallistui kanssasi ystävätapamiseen?

Kyllä	2
En	3

6. Entä muihin ystäviin?

Kyllä	-
En	6

7. Haluaisitko olla enemmän tekemisissä ja yhteydessä ystäviisi?

Kyllä	3
En	3

8. Mitä haluaisit vielä sanoa?

- Kivaa oli
- Olen ollut tyytyväinen, saisi olla useamminkin
- Kivaa oli ja saisi järjestää uudestaan
- Jos iltoja vielä järjestetään saisi olla pizzan tekoa